

Sygn. akt IV U 554/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Rafał Jerka
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Alina Dziarkowska

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2021 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy S. P.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek odwołania S. P.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

z dnia 6 lipca 2017 r. znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala S. P. prawo do emerytury policyjnej w wysokości ustalonej przed dniem 1 października 2017 r.

/-/ sędzia Rafał Jerka

Sygn. akt IV U 554/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 lipca 2017 roku o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, na podstawie art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) oraz informacji IPN ustalił świadczeniobiorcy S. P. od dnia 1 października 2017 roku wysokość emerytury wraz z dodatkami na kwotę 1.232,84 brutto. Podstawa wymiaru świadczenia w wypadku ubezpieczonego wynosiła kwotę 4 344,04 zł, a emerytura wyniosła 28,38% podstawy jej wymiaru, tj. właśnie kwotę 1 232,84 zł brutto

Odwołanie od powyższych decyzji wywiódł S. P. wnosząc o ponowne ustalenie wysokości świadczenia w nieobniżonej wysokości, ustalonej przed 1 października 2017 r.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

S. P. od 16 marca 1974 r. do 15 października 1989 r. pełnił służbę w pełnił służbę w pionie(...) Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w O. (przemianowanej od 1 sierpnia 1983 r w Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w O.) na stanowisku inspektora w Wydziale (...) (technika operacyjna) w Wydziale (...) (kontrwywiad) oraz Wydziale (...) (perlustracja korespondencji)

(dowód: z akt personalnych IPN, wyrok wraz z uzasadnieniem SO w W- Wie XII U 1417/10 oraz SA w W-wie III AUa 964/12).

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) (akta rentowe) ostatecznie obniżono ubezpieczonemu świadczenie emerytalne za okres służby 16 marca 1974 r. do 15 października 1989 r. (za wyjątkiem okresów wskazanych w sentencji wyroku) w organach bezpieczeństwa, z 2,6 % podstawy wymiaru do 0,7 % podstawy wymiaru za każdy rok służby (wyrok wraz z uzasadnieniem SO w W- Wie XII U 2571/10 oraz SA w W-wie III AUa 964/12)

W związku z wejściem w życie ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270) organ rentowy otrzymał informację z Instytutu Pamięi Narodowej o przebiegu służby strony odwołującego się na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 16 marca 1974 r. do 15 października 1989 r. (akta rentowe).

Zaskarżoną decyzjami Dyrektor ZER MSWiA dokonał ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej określając ją od dnia 1 października 2017 r. na kwotę 1 232,84 brutto (dowód: decyzja w aktach rentowych.).

W uzasadnieniu organ wskazał, że wskaźnik podstawy wymiaru emerytury strony odwołującej się za okres służby na rzecz totalitarnego państwa obniżono do 0,0 % podstawy wymiaru za każdy rok we wskazanym okresie od 16 marca 1974 r. do 15 października 1989 r.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego w ocenie Sądu zasługuje na uwzględnienie

1.Celem wyjaśnienia niniejszego rozstrzygnięcia niezbędne jest opisanie w sposób skrótowy mechanizmu wyliczenia emerytury mundurowej, oraz korekt w jej wyliczaniu wprowadzonych ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (tzw. drugą ustawą dezubekizacyjną)

2. Podstawę wymiaru takiej emerytury stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi służby mundurowej na ostatnio zajmowanym stanowisku. Emerytura funkcjonariusza służby mundurowej, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i wzrasta o: 1) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy dalszy rok tej służby; 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę, nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów; 3) 1,3% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, o których mowa w pkt 2; 4) 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę. Kwota emerytury co do zasady nie może przekraczać 75% (80% - jeżeli emerytura została podwyższona o 15% podstawy wymiaru w przypadku emeryta, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą) podstawy wymiaru emerytury i nie może być niższa od kwoty najniższej emerytury. System liczenia emerytury jest tu tak ustawiony, żeby w momencie przejścia na emeryturę emeryt mundurowy uzyskał 75% uposażenia na ostatnio zajmowanym stanowisku. Wystarcza z reguły 25 lat służby, aby uzyskać taką maksymalną emeryturę.

3. Obecna ustawa dezubekizacyjna nakazała traktować okresy wskazane w art. 13b ust. 1, (okresy służby w szeroko pojętym aparacie bezpieczeństwa PRL) z **przelicznikiem 0,00%**

4. Na tle niniejszej sprawy pojawiły się następujące zagadnienia, które wymagają rozstrzygnięcia:

- czy Sąd powszechny uprawniony jest do stosowania tzw. rozproszonej kontroli konstytucyjnej tj. pominięcia konkretnych przepisów ustawy, uznanych za niezgodnych z Konstytucją przy wydawaniu indywidualnego rozstrzygnięcia w konkretnej sprawie ?

- czy służba we wszystkich formacjach/ organach/instytucjach wskazanych w art. 13b ust. 1 ustawy dezubekizacyjnej (bez względu na zajmowane stanowisko) jest służbą na rzecz totalitarnego państwa ?

- czy zgodne z Konstytucją jest przyjęcie wskaźnika 0,00% za wyżej wskazany okres służby, zwłaszcza w sytuacji gdy już raz ustawodawca za ten sam okres w poprzedniej ustawie dezubekizacyjnej nakazał przyjęcie przelicznika 0,07% za każdy rok służby ?

5. Pod pojęciem „ **rozproszonej kontroli konstytucyjnej** „ rozumie się pominięcie przepisów ustawy, uznanych za niezgodnych z Konstytucją przy wydawaniu indywidualnego rozstrzygnięcia w konkretnej sprawie. W tym kontekście należy wskazać, iż w ugruntowanym orzecznictwie przyjmuje się iż Sąd jest obowiązany do oceny konstytucyjności przepisu ustawy w ramach ustalania, który przepis obowiązującego prawa będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego w indywidualnej sprawie. W takim ujęciu odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego przez sąd za sprzeczny z konstytucją nie narusza kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i nie ma bezpośredniego związku z tymi kompetencjami. Uznanie, że sądy powszechne nie są uprawnione do badania zgodności ustaw z Konstytucją, a w konsekwencji do zajmowania stanowiska w kwestii ich zgodności jak też niezgodności z ustawą zasadniczą, jest wyraźnie sprzeczne z art. 8 ust. 2 Konstytucji, który zobowiązuje do bezpośredniego stosowania jej przepisów, przy czym pod pojęciem „stosowanie” należy rozumieć w pierwszym rzędzie sądowe stosowanie prawa (tak m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2017 r., I UK 325/16, z dnia 7 kwietnia 1998 r., I PKN 90/98 z dnia 19 kwietnia 2000 r., II CKN 272/00, z dnia 26 września 2000 r., III CKN 1089/00 z dnia 25 lipca 2003 r., V CK 47/02, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2001 r., III ZP 12/01, postanowienie SA w Katowicach z dnia 26 września 2019 r. III AUz 349/19, postanowienie SA w Poznaniu z dnia 20 września 2019 r. III AUz 147/19).

6. Wskazana koncepcja znajduje też silne umocowanie w głosach doktryny (L. Garlicki, „Sądy a Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej”, „Przegląd Sądowy” 2016, nr 7–9, s. 22, Bogusław Banaszak, Komentarz do art. 8 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2012, teza 7; Maciej Gutowski, Piotr Kardas „Wykładnia i stosowanie prawa w procesie opartym na Konstytucji, Warszawa 2017, s. 196.; Ryszard Balicki „Bezpośrednie stosowanie konstytucji, Kwartalnik „Krajowa Rada Sądownictwa” 2016, nr 4; Ewa Łętowska „Kryzys wokół Trybunału Konstytucyjnego. Co mogą zrobić sądy?”)

7. Skorzystanie z przedmiotowej instytucji było tym bardziej zasadne w niniejszej sprawie skoro Trybunał Konstytucyjny w obecnym kształcie nie jest w stanie wydać rozstrzygnięcia w rozsądnym terminie (od wpływu skargi konstytucyjnej minęło ponad 4 lata), a terminy rozpraw wbrew dotychczasowej praktyce były wielokrotnie zmieniane (szerzej uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku do wyroku z dnia 19.11.2020 r. w sprawie III AUa 115/20). Dodatkowo oczekiwanie na rozstrzygnięcie TK, w warunkach wskazanej wyżej dysfunkcjonalności tego organu, z pewnością skutkowałoby uznaniem przewlekłości postępowania w standardach regulacyjnych Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (szerzej wskazane uzasadnienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku).

W konsekwencji Sąd w niniejszej sprawie dokonał samodzielnej oceny zgodności z Konstytucją RP przepisów tzw. drugiej ustawy dezubekizacyjnej.

8. Rozważając kolejne zagadnienie należy wskazać, iż zgodnie z art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w enumeratywnie tam wymienionych cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach, w tym:

- wypełniające zadania wywiadowcze i kontrwywiadowcze w jednostkach MSW i ich odpowiednikach terenowych (m.in. w pionach (...) Wojewódzkich Urzędów Spraw Wewnętrznych) w Wydziale (...), „(...) i (...)” (art. 13 b ust.1. pkt 5 podpunkt b, d). Niewątpliwie w takiej formacji skarżący pełnił służbę wykonując czynności inspektora. Podkreślić przy tym należy, iż ustawodawca posłużył się w przepisie art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) ustawową definicją kwalifikującą do organów państwa totalitarnego każdą jednostkę wymienioną enumeratywnie w tym przepisie i każdą z rodzajów służb i pełnionych w nich funkcji bez rozróżnienia czy dana osoba pełniąca tam służbę aktywnie wspierała aparat państwa totalitarnego czy tylko biernie w nim uczestniczyła, czy zajmowała decyzyjne stanowisko czy też należała do tzw. obsługi technicznej aparatu bezpieczeństwa.

9. Dokonując wykładni wskazanej normy prawnej Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 września 2020 r. III UZP 1/20 wskazał, iż służbą „na rzecz państwa totalitarnego” nie jest taka aktywność, która ogranicza się do **zwykłych, standardowych działań podejmowanych w służbie publicznej**, tj. służbie na rzecz państwa jako takiego, które są **akceptowalne i wykonywalne w każdym państwie, także demokratycznym** (pkt 82 i 90 uchwały). Jako przykłady takich aktywności Sąd Najwyższy wskazał służbę w obszarach bezpieczeństwa państwa (tj. służba w policji kryminalnej, ochrona granic , ochrona gospodarcza państwa, zwalczanie przemytu narkotyków itp.) (pkt 95 i 100 uzasadnienia).

W konsekwencji w ocenie Sądu orzekającego Sąd Najwyższy wyłączył spoza działania ustawy tylko taki rodzaj służby w niej wymieniony, który nie sposób wiązać z działalnością (służbą) na rzecz państwa totalitarnego, a ściślej rzecz ujmując na rzecz służby bezpieczeństwa. Innymi słowy nie będzie objęta działaniem ustawy tylko taka osoba, która mimo, że służyła w formacjach (na stanowiskach) wymienionych w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, to jednak jej aktywność **z punktu widzenia postronnego obserwatora** jest oceniana jako standardowa, niezbędna i akceptowalna z punktu widzenia państwa demokratycznego (ochrona granic, policja kryminalna, ewidencja ludności , ochrona gospodarcza itp.) Z pewnością tego **swoistego „ testu „** nie przejdzie osoba, która świadczyła pracę w ścisłych strukturach służby bezpieczeństwa PRL. Samą bowiem istotą działalności służby bezpieczeństwa jako całości (wszystkich jej struktur) było z jednej strony zwalczanie wszelkich przejawów słusznego sprzeciwu wobec panującego wówczas ustroju (zwalczanie tzw. opozycji demokratycznej) a z drugiej strony aktywne wspieranie – metodami nieakceptowalnymi z punktu widzenia systemów demokratycznych – reżimu komunistycznego.

10. Dodać przy tym należy, iż osoby zatrudnione w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej, bez względu na zajmowane stanowisko w czasie służby uzyskiwały dodatkowe profity (wyższe wynagrodzenia, łatwiejszy dostęp do uzyskania mieszkań służbowych, itp.) z racji samej tylko przynależności do danej jednostki czy pełnionej funkcji, niezależnie od tego jakie czynności faktycznie wykonywały (tak też pkt 7.5 wyroku TK z dnia 24 lutego 2010 r. K 6/09) Dodatkowe profity wiązały się z samą tylko przynależnością do jednostki zaliczanej do służby bezpieczeństwa również w odniesieniu do stanowisk czy funkcji, które prima facie nie wiązały się z żadną działalnością represyjną (prace sekretarek, maszynistek, osób wykonujących czynności porządkowe, techniczne, itp.). Co bardzo istotne, te dodatkowe profity, w tym w szczególności wyższe wynagrodzenia, z racji świadczenia pracy na rzecz struktur bezpieczeństwa przełożyły się na wyższe kwoty świadczeń emerytalno – rentowych przysługujących takim osobom.

11. Zwrócić też należy uwagę, iż taka formuła zakresu podmiotowego ograniczania przywilejów emerytalnych osób pełniących służbę w organach bezpieczeństwa, znalazła aprobatę w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. Sąd ten oceniając zapisy poprzednio obowiązującej ustawy dezubekizacyjnej wskazał (pkt 6.3 wyroku z dnia 24 lutego 2010 r. K 6/09), iż „ nie ocenia on indywidualnych motywacji dobrowolnego przecież wybierania służby przez dziesiątki tysięcy osób, głównie młodych mężczyzn, w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej. Jest prawdopodobne, że motywacje czysto zawodowe (służba w tajnej policji) nie różnią się od tych, jakie występują obecnie. Istotną różnicę czyni przedmiot wyboru. W żadnym przypadku wyбір służby w tajnej policji politycznej państwa komunistycznego nie zasługuje na aprobatę, niezależnie od komórki organizacyjnej i stanowiska służbowego funkcjonariusza. „ Podobnie Europejski Trybunał Praw Człowieka (skarga nr (...), A. C. przeciwko Polsce) wskazał, iż „ racją bytu struktur

bezpieczeństwa polski ludowej było naruszanie naruszanie podstawowych wartości, na jakich oparta jest Konwencja Praw Człowieka (pkt 142) , a obniżenie przywilejów emerytalnych osobom, które przyczyniły się do utrzymywania władzy przez opresyjny reżim (...) nie może być uważane za formę kary. Emerytury (...) zostały obniżone przez ustawodawcę krajowego nie dlatego, że którakolwiek z osób skarżących popełniła zbrodnię lub ponosiła osobistą odpowiedzialność za naruszanie praw człowieka, lecz dlatego, że przywileje te zostały przyznane ze względów politycznych jako nagroda dla służb uważanych za szczególnie użyteczne dla państwa komunistycznego „

12. W tym kontekście należy wskazać, iż skarżący pełnił służbę w latach 1974 – 1989 r. w Wydziale (...) (technika operacyjna) w Wydziale (...) (kontrwywiad) oraz Wydziale (...) (perlustracja korespondencji) wchodzącym w skład struktur służb bezpieczeństwa a zatem nie ma wątpliwości, iż winien być objęty ustawą dezubekizacyjną. Twierdzenie, iż pełniąc służbę w ścisłych strukturach Służbach Bezpieczeństwa nie naruszał podstawowych praw i wolności człowieka razi naiwnością, skoro formacja ta jako całość a zwłaszcza działy w których pełnił służbę wnioskodawca (czynności operacyjne, perlustracja korespondencji) w swoim zamierzeniu metodami nieakceptowalnymi z punktu widzenia porządku demokratycznego zwalczała tzw. opozycję demokratyczną oraz inwigilowała swoim własnych obywateli. Dodatkowo zaznaczyć należy, iż obecna ustawa dezubekizacyjna pokrywa się co do zasady zakresem podmiotowym (dotyczy służby w tych samych formacjach) z jej poprzedniczką (ustawą z 2009 r.). W konsekwencji objęcie skarżącego działaniem poprzedniej ustawy (co zostało potwierdzone wyrokami SO w W- Wie XII U 2571/10 oraz SA w W-wie III AUa 964/12) prowadzi do logicznego wniosku, iż objęty on jest też zakresem działania obecnej ustawy dezubekizacyjnej. Tym bardziej, iż jak już to zostało wcześniej wskazane Trybunał Konstytucyjny w wyroku dnia 24 lutego 2010 roku (sygn. akt K 6/09) wskazał, iż Państwo ma prawo do rozliczenia członków byłych służb bezpieczeństwa, bez względu na pozycję (stanowisko), które zajmowali w strukturach bezpieczeństwa (stanowiska pomocnicze, techniczne, kierownicze itp.). Wskazać dodatkowo należy, iż w orzecznictwie na tle poprzedniej ustawy dezubekizacyjnej kwestia ta w ogóle nie wywoływała kontrowersji.

13. Objęcie skarżącego zakresem działania ustawy nie oznacza, iż w ostatecznym rozrachunku jego świadczenia emerytalne ulegnie obniżeniu skoro skarżący stawia szereg słusznych – zdaniem Sądu orzekającego – zarzutów o niekonstytucyjności zastosowanych w ustawie mechanizmów korygujących świadczenia a które zostały wyszczególnione w pkt 4 uzasadnienia. Słusznie zdaniem Sądu, skarżący wskazuje, iż niedopuszczalne jest z punktu widzenia wartości konstytucyjnych przyjęcie wskaźnika 0,00 % podstawy wymiaru jego świadczenia emerytalnego za każdy rok jego służby od 16 marca 1974 r. do 15 października 1989 r. w organach bezpieczeństwa, a to z następujących powodów:

14. Zauważyć należy, iż za ten sam okres skarżący już raz miał obniżone świadczenie emerytalne w 2011 r. w trybie poprzedniej ustawy dezubekizacyjnej, która odebrała mu uprzywilejowany przelicznik 2,6% za rok służby i wprowadziła w jego miejsce przelicznik 0,7%. Obecna ustawa ten sam okres nakazuje traktować z przelicznikiem 0,00%. Oceniając taki zabieg ustawodawczy Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 września 2020 r. III UZP 1/20 wyraźnie wskazał, iż w takim wypadku doszło do naruszenia zasady **ne bis in idem** (zakaz dwukrotnego stosowania sankcji wobec tego samego podmiotu za ten sam czyn) wyrażonej w art. 45 ust 1.w zw. z art. 2 Konstytucji RP (pkt 104 – 109 uzasadnienia). Dodać należy, iż zasada ne bis in idem nie jest ujęta expressis verbis w polskiej Konstytucji, jednakże Trybunał Konstytucyjny wyprowadza ją przede wszystkim z wzorca określonego w art. 2 Konstytucji, stanowiąc, że zasada ta należy do fundamentalnych zasad prawa karnego i stanowi jeden z elementów demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, zaś wszelkie odstępstwa od tej zasady, w szczególności stworzenie organowi władzy publicznej kompetencji do dwukrotnego zastosowania środka represyjnego wobec tego samego podmiotu za ten sam czyn, stanowiłoby naruszenie tej zasady (wyrok TK z dnia 15 kwietnia 2008 r., sygn. P 26/06, OTK-A z 2008 r. Nr 3, poz. 42; por. wyrok TK z dnia 3 listopada 2004 r., sygn. K 18/03, OTK-A z 2004 r. Nr 10, poz. 103). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego dominuje również pogląd, że zasada ne bis in idem stanowi nadto jeden z elementów prawa do sądu wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, przejawiający się w zapewnieniu rzetelnej i sprawiedliwej procedury sądowej, której elementem jest właśnie m.in. z zakazem dwukrotnego stosowania środka represyjnego wobec tego samego podmiotu za ten sam czyn (wyrok TK z 15 kwietnia 2008 r., sygn. P 26/06 oraz cyt. tam orzeczenia TK).

15. Co istotne w uzasadnieniu wspomnianego orzeczenia Sądu Najwyższy podkreślił, iż wskazana zasada obejmuje także **inne postępowania niż karne** o ile wiążą się one z zastosowaniem środków represyjnych (pkt 6 uzasadnienia wyroku SN z dnia 16 września 2020 r. III UZP 1/20). Z takim mamy właśnie do czynienia w niniejszej sprawie skoro niniejsze postępowanie wiąże się z obniżeniem świadczenia emerytalnego (sankcja, represja) w związku z dobrowolnym podjęciem służby w formacjach służby bezpieczeństwa państwa totalitarnego (czyn). W dalszej części Sąd Najwyższy wskazał, iż **dwukrotna ocena tego samego okresu pracy** (która raz obligował do obniżenia emerytury przez przyjęcie wskaźnika 0,7 % za każdy rok służby, a obecnie wskaźnika 0,00 %) ingerująca w świadczenie emerytalne nie niesie ze sobą żadnych nowych argumentów, bo za taki nie można uznać faktu, że poprzednia regulacja nie była pełna (zob. uzasadnienie projektu do ustawy nowelizującej) a de facto realizuje te same cele co poprzednio (odebranie ponownie praw niesłusznie nabytych przez zmniejszenie wskaźnika postawy wymiaru) i jako taka godzi w konstytucyjną zasadę ne bis in idem (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r., P 50/13, OTK-A 2014 nr 9, poz. 103). (pkt 107 – 108 uzasadnienia SN z dnia 16 września 2020 r. III UZP 1/20)

16. Należy też wspomnieć, że obecna ustawa w sposób nierówny (art. 32 ust 1 Konstytucji) traktuje skarżącego w odniesieniu do osób, które tak jak on posiada epizod służby w aparacie bezpieczeństwa (art. 13 ust. 1b ustawy), a które to osoby bądź nie przeszły pozytywnie weryfikacji podczas transformacji ustrojowej bądź samodzielnie odeszły ze służby i zyskały status pracowników. W powszechnym systemie emerytalnym okres służby takich osób na rzecz państwa totalitarnego jest traktowany jako okres składkowy z przelicznikiem 1,3%, który de facto odpowiada (jest mu równy) przelicznikowi 0,7%, przyjętemu w mundurowym systemie emerytalnym (szeroko w tej materii pkt 7.4 uzasadnienia wyroku TK z dnia 24 lutego 2010 r. K 6/09). W tej sytuacji w sposób jaskrawy uwidacznia się naruszenie zasady wyrażonej w art. 32 ust 1 Konstytucji, gdyż osoby posiadające tę samą **cechę relevantną z punktu widzenia celu ustawy** - służba w aparacie bezpieczeństwa - na gruncie powszechnego systemu emerytalnego traktowana jest jako okres składkowy z przelicznikiem 1,3% (odpowiadając przelicznikowi 0,7% w przypadku emerytur mundurowych), zaś na potrzeby emerytur mundurowych okres ten potraktowany jest z przelicznikiem 0,00 %

17. Jeszcze bardziej owa nierówność jest widoczna w przypadku pozbawienia funkcjonariusza prawo do emerytury mundurowej w przypadku zaistnienia sytuacji określonej w art. 10 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (skazanie funkcjonariusza prawomocnym wyrokiem za określone tam przestępstwa), bowiem osoba ta w takiej sytuacji „wpada” do powszechnego systemu emerytalnego, gdzie jak wcześniej wskazano każdy rok służby w aparacie bezpieczeństwa nie jest zerowany, ale traktowany przelicznikiem 1,3%. Dlatego rację ma Sąd Najwyższy wskazując, iż sankcje wobec emerytów mundurowych mających w stażu pracy okres służby w instytucjach wskazanych w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej są dalej idące, niż sankcje wobec funkcjonariuszy, którzy także w przeszłości pełnili służbę w aparacie bezpieczeństwa PRL ale dodatkowo udowodniono im popełnienie przestępstwa w związku ze służbą i którzy zostali na tej podstawie skazani prawomocnymi wyrokami sądów (pkt 101 uchwały z dnia 16 września 2020 r. III UZP 1/20)

18. Nadto podkreślić należy, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 23 lutego 2021 r. III AUa 21/21 (Legalis Numer 2571084) wyraźnie odpowiedział się za niekonstytucyjnością mechanizmu tzw. podwójnego karania funkcjonariuszy za ten sam okres służby na tle regulacji mającej zastosowanie w niniejszej sprawie

19. Jeszcze raz należy podkreślić, iż Sąd w pełni popiera rozliczenia funkcjonariuszy, którzy w sposób nieprzymuszony, często dla specjalnych gratyfikacji podejmowali służbę w organach policji politycznej państwa komunistycznego, która ze swej istoty naruszała podstawowe prawa i wolności swoich współobywateli, ale w przeciwieństwie do wówczas panujących metod winno się to odbyć **z pełnym poszanowaniem demokratycznego porządku prawnego zapisanego w naszej Konstytucji** . Reasumując stwierdzić należy, że omawiana ustawa była niezgodna z Konstytucją RP, przez co nie mogła stanowić prawidłowej podstawy wydania decyzji administracyjnej o obniżeniu świadczeń osobie odwołującej. Tym samym rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie winno być oparte o przepisy ustawy, lecz bez stosowania niezgodnych z konstytucją art. 15c, art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy. Mając to na uwadze Sąd uznał odwołanie za uzasadnione i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 KPC zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając stronie odwołującej prawo do świadczenia w wysokości obowiązującej przed 1 października 2017 r.

SSO Rafał Jerka